

RIL 225-2023

**Rakennusosien
lämmönläpäisykertoimien
laskenta**

Varoitus: Standardien päivitysmahdollisuus

Tämä suunnitteluohje perustuu SFS-EN ISO 10456:2007+AC:2009, SFS-EN ISO 6946:2017 ja SFS-EN ISO 13370:2017 standardeihin. RIL kerää suunnitteluohjeesta käyttökokemuksia ja seuraa standardien kehittymistä. Mikäli standardeja päivitetään, RIL tekee suunnitteluohjeeseen tarvittavat päivitykset, jotka julkaistaan RILin kotisivuilla, www.ril.fi.

Standardit SFS-EN ISO 6946:2017 ja SFS-EN ISO 13370:2017 on vahvistettu englanninkielisenä. Suomenkielistä soveltamisalaa ei ole saatavissa.

RILin julkaisuilla on oma kotisivu, joka löytyy osoitteesta www.ril.fi/kirjakauppa ko. kirjan kohdalta. Sinne on koottu tiedot julkaisun painoksista sekä mahdolliset lisäinformatiot.

Palautetta RILin julkaisuista voi antaa RILin kotisivuilta www.ril.fi kohdasta Julkaisut Palaute.

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:

RIL ry

MYYNTI:

RIL ry

Fredrikinkatu 42, 00100 Helsinki

www.ril.fi/kirjakauppa

ISBN 978-951-758-679-5 (nid.)

ISBN 978-951-758-680-1 (pdf)

ISSN 0356-9403

Painopaikka: Hansaprint Oy, 2023

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi ja saattaminen yleisön saataviin on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

© RIL ry

Standardeista tehdyt lainaukset on julkaistu Suomen Standardisoimisliitto SFS:n luvalla. Julkaisun hinta sisältää SFS:lle maksetut käyttöoikeuskorvaukset.

Alkusanat

Rakennusten lämmöneristystä koskevat eurooppalaiset tuote- ja suunnittelustandardit sekä tekniset hyväksynnät ovat korvanneet lämmöneristämisen kansalliset käytännöt Suomessa. Uudet ohjeet poikkeavat aikaisemmista sekä periaatteellisella että käytännön tasolla. Lämmöneristämässä otetaan käyttöön uusia käsitteitä. Suunnittelustandardit muodostavat kokonaisuuden, jossa tehtävien sisältö ja suoritusjärjestys poikkeavat meillä totutusta. Toisaalta Suomen lämmöneristysmääräykset on toistaiseksi kohdennettu siten, että vaatimustenmukaisuuden osoittaminen nojautuu vanhaan kansalliseen suunnitteluohjeistoon.

Uusien suunnittelustandardien soveltaminen edellyttää suunnittelijalta itsenäisiä ratkaisuja sekä sellaisten tehtävien suorittamista, joista aikaisemmin ovat vastanneet lähinnä virkamiehet. Esimerkiksi lämmöneristeiden lämmönjohtavuuden suunnitteluarvon määrittäminen on nyt suunnittelijan, ei tyyppihyväksyvän virkamiehen, tehtävä. Tällöin edellytetään, että suunnittelija päättää rakennusaineen suunnittelulämpötilan ja -kosteuden. *RIL 225-2023 Rakennusosien lämmönläpäisykertoimien laskenta* on tarkoitettu helpottamaan suunnittelijan työtä mainitun kaltaisissa kysymyksissä sekä uusien suunnittelustandardien käyttöönotossa että niiden soveltamisessa vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen Suomessa. Julkaisu ei korvaa lähdeluettelossa mainittuja suunnittelustandardeja, vaan toimii niiden tukena. Ohje korvaa edellisen, vuonna 2004, julkaistun samannimisen painoksen.

Tämä julkaisu sisältää eräitä hyväksyttäviä ohjeita, mutta myös muita korvaavia ohjeita ja laskentatyökaluja voidaan käyttää, mikäli niiden perusteet tunnetaan ja niiden käyttäminen johtaa fysikaalisesti vähintään yhtä oikeaan lopputulokseen. Lähtötietoina tulee käyttää tuotteiden mitattavissa olevia tai mittaustulosten perusteella laskettuja fysikaalisia ominaisuuksia, jotka pääsääntöisesti ilmoittaa tuotteen valmistaja.

Suomen ilmaston lämpötilaolot ja rakennusosien paksut ja tehokkaat lämmöneristykset poikkeavat Keski- ja Etelä-Euroopan tilanteesta ja rakenneratkaisuista. Suomen oloissa rakennusten ulkovaippaan kohdistuu suurempia lämpötila- ja paine-eroja kuin lämpimämmässä maissa, jolloin lämmöneristyksessä tapahtuvien ilmapirtausten vaikutus korostuu. Tässä ohjeessa esitetään standardeista puuttuva ja niitä täydentävä Suomen oloihin tarkoitettu ohje lämmöneristeen ilmanläpäisevyyden vaikutuksen huomioon ottamiseksi. Samoin esitetään täydentävät ohjeet kylmien lämmöneristysten, kuten routaeristykset, lämmönjohtavuuden suunnitteluarvon määrittämiseksi.

Ohjeen toimituskuntaan ja kirjoitustyöhön ovat osallistuneet Asso Erävuoma, Tapio Kilpeläinen, Pasi Käkelä, Tuuli Kunnas, Tuomo Ojanen, Antti Souto, Pasi Typpö, Juha Vinha sekä Tero Virrantuomi. RILin edustajana toimituskunnassa toimi Pekka Talaskivi.

Ohje oli laajalla lausuntokierroksella. Kirjalliset ja suulliset kommentit sisälsivät arvokasta palautetietoa ohjeen viimeistelyä varten. RIL ry kiittää toimituskunnan jäseniä, kirjoittajia, lausunnonantajia ja kaikkia henkilöitä ja organisaatioita, jotka ovat kannanotoillaan ja tiedoillaan vaikuttaneet tämän ohjeen syntymiseen.

Helmikuussa 2023

RIL ry

Jussi Aho
puheenjohtaja

Janne Tähtikunnas
toimitusjohtaja

Sisällysluettelo

JOHDANTO	9
1. KÄSITELTÄVIEN STANDARDIEN SOVELTAMISALAT	13
1.1 Yleistä	13
1.2 Standardin SFS-EN ISO 10456:2007+AC:2009 soveltamisala	13
1.3 Standardin SFS-EN ISO 6946:2017 soveltamisala	13
1.4 Standardin SFS-EN ISO 13370:2017 soveltamisala	14
2. KÄSITTEET JA MÄÄRITELMÄT	15
3. RAKENNUSMATERIAALIEN LÄMMÖNJOHTAVUUDEN SUUNNITTELUARVON MÄÄRITTÄMINEN	19
3.1 Yleistä	19
3.2 Lämmöneristeiden lämmönjohtavuuden suunnitteluarvon määrittäminen	19
3.2.1 Yleistä	19
3.2.2 Ilmoitettu lämmönjohtavuuden arvo	19
3.2.3 Lämmöneristeiden lämmönjohtavuuden suunnitteluarvon määrittäminen	20
3.3 Muiden rakennusmateriaalien lämmönjohtavuuden suunnitteluarvot	23
3.3.1 Muuratut rakennusaineet ja tuotteet	23
3.3.2 Taulukoidut lämmönjohtavuuden suunnitteluarvot	23
3.3.3 Olemassa olevien rakenteiden lämmöneristeiden lämmönjohtavuuden suunnitteluarvot	23
4. LÄMMÖNVASTUS	25
4.1 Yleistä	25
4.2 Homogeenisen rakennekerroksen lämmönvastus	25
4.3 Pintavastukset	25
4.4 Ilmakerrosten lämmönvastus	26
4.4.1 Yleistä	26
4.4.2 Tuulettumaton ilmakerros	26
4.4.3 Lievästi tuulettuva ilmakerros	28
4.4.4 Hyvin tuulettuva ilmakerros	28
4.5 Lämmittämättömien tilojen lämmönvastus	29
4.5.1 Yleistä	29
4.5.2 Katon ilmatilat	29
4.6 Muut lämmittämättömät sisätilat	29
5. KOKONAISLÄMMÖNVASTUS	31
5.1 Yleistä	31
5.2 Homogeenisista kerroksista koostuvan rakenneosan kokonaislämmönvastus	31
5.3 Homogeenisista ja epähomogeenisista kerroksista koostuvan rakenneosan kokonaislämmönvastus	31
5.3.1 Soveltamisala	31
5.3.2 Rakenneosan kokonaislämmönvastus	32
5.3.3 Kokonaislämmönvastuksen yläkiiarvo	33

5.3.4	Kokonaislämmönvastuksen alalikiarvo	33
5.3.5	Virhearviointi	34
6.	ULKOILMAAN RAJOITTUVIEN RAKENTEIDEN LÄMMÖNLÄPÄISYKERTOIMEN LASKENTA	35
6.1	Yleistä	35
6.2	Korjaamattoman lämmönläpäisykertoimen laskenta	35
6.3	Rakeneosan korjattu lämmönläpäisykerroin	35
6.4	Lämmönläpäisykertoimen korjaustermit	36
6.4.1	Yleistä	36
6.4.2	Ilmarakojen korjaustekijä (SFS-EN ISO 6946:2017, Liite F)	36
6.4.3	Esimerkkejä korjaustasoista	38
6.4.4	Mekaanisten kiinnikkeiden korjaustekijä	39
6.4.5	Käännettyjen kattojen korjaustekijä	40
6.4.6	Viivamaisten säännöllisten kylmäsiltojen korjaustekijä	41
6.5	Luonnollinen konvektio	42
6.6	Perusmuurin riittävän lämmönvastuksen määrittäminen	46
7.	MAANVASTAISTEN RAKENTEIDEN LÄMMÖNLÄPÄISYKERTOIMEN LASKENTA	47
7.1	Yleistä	47
7.2	Lämpötekniset ominaisuudet	47
7.2.1	Maan lämpötekniset ominaisuudet	47
7.2.2	Rakennusmateriaalien lämpötekniset ominaisuudet	48
7.2.3	Pintavastukset	48
7.3	Laskennassa käytetyt muuttujat	48
7.3.1	Suhteellinen lattiamitta	48
7.3.2	Ekvivalentti paksuus	49
7.4	Lämmönläpäisykertoimen laskenta	49
7.4.1	Maanvastainen alapohjarakenne	49
7.4.2	Reunalla oleva eristys	51
7.4.3	Maanvastaisen alapohjan U-arvon vaihtoehtoinen laskentatapa energialaskentaa varten	53
7.5	Ryömintätilaiset rakenteet	54
7.6	Lämmitetty kellarikerros	55
7.6.1	Yleistä	55
7.6.2	Kellarikerroksen lattia	56
7.6.3	Kellarikerroksen seinä	57
7.6.4	Lämmön johtuminen koko kellarikerroksesta	57
7.7	Lämmittämätön kellarikerros	57
7.8	Osittain lämmitetty kellarikerros	58
8.	ESIMERKKEJÄ LÄMMÖNJOHTAVUUDEN SUUNNITTELUARVON MÄÄRITTÄMISESTÄ	59
8.1	Ulkoilmaan rajoittuvat rakenteet	59
8.1.1	Lämpötilan muuntotekijä	59
8.1.2	Kosteuden muuntotekijä	60
8.1.3	Vanheneminen	61
8.2	Maanvastaiset rakenteet	62

8.2.1	Maanvastaisten rakenteiden lämpötilan muuntotekijä	62
8.2.2	Maanvastaisten rakenteiden kosteuden muuntotekijä	62
8.2.3	Vanheneminen	65
9.	ESIMERKKEJÄ LÄMMÖNLÄPÄISYKERTOIMEN LASKENNASTA	67
9.1	Ulkoseinärakenteet	67
	Esimerkki 1. Ristiinkoolattu puurunkoinen ulkoseinä, puuverhous . . .	67
	Esimerkki 2. Puurunkoinen ulkoseinä, tuulensuojaeriste	73
	Esimerkki 3. Eristerapattu seinä, paksurappaus ja mekaaniset kiinnikkeet	78
	Esimerkki 4. Tuulettuva kuorimuuri, betonirunko	81
	Esimerkki 5. Tuulettuva kuormuuri, hyvin eristetty puurunko	84
	Esimerkki 6. Betonisandwich-seinä, tuuletusuritettu lämmöneriste . .	90
	Esimerkki 7. Vanhan betonisandwich-seinän lisäeristys eristerappaamalla	97
9.2	Yläpohjarakenteet	101
	Esimerkki 8. Tuuletettu yläpohja, paksu yhtenäinen puhallusvilla . . .	101
	Esimerkki 9. Tuuletettu yläpohja, levy- ja puhallusvilla	107
	Esimerkki 10. Vino yläpohjarakenne, puupalkit eristykse läpi	113
	Esimerkki 11. Käännetty katto	119
	Esimerkki 12. Loiva ontelolaattayläpohja, uritettu eriste	122
	Esimerkki 13. Loiva ontelolaattayläpohja, kevytsoraeriste	127
9.3	Alapohjarakenteet	129
	Esimerkki 14. Maanvastainen alapohja	129
	Esimerkki 15. Maanvastainen alapohja, lämmöneristämätön tai heikosti eristetty (vanha rakenne).	133
	Esimerkki 16. Kellarikerroksen maanvastainen alapohja ja maanvastainen seinä	136
	Esimerkki 17. Ryömintätällainen alapohja, painovoimaisesti tuuletettu	141
	KIRJALLISUUTTA	147
	LIITE 1. Rakennusmateriaalien materiaaliominaisuuksia	149
	LIITE 2. Avohuokoisten lämmöneristeiden ilmanläpäisevyyden yleiset suunnitteluarvot	157

ILMOITTAJAT

Ilmoitukset julkaisun lopussa.

EcoUp Oyj
 Finnfoam Oy
 Kingspan Insulation Oy Suomi
 Muottikolmio Oy
 Termex-Eriste Oy